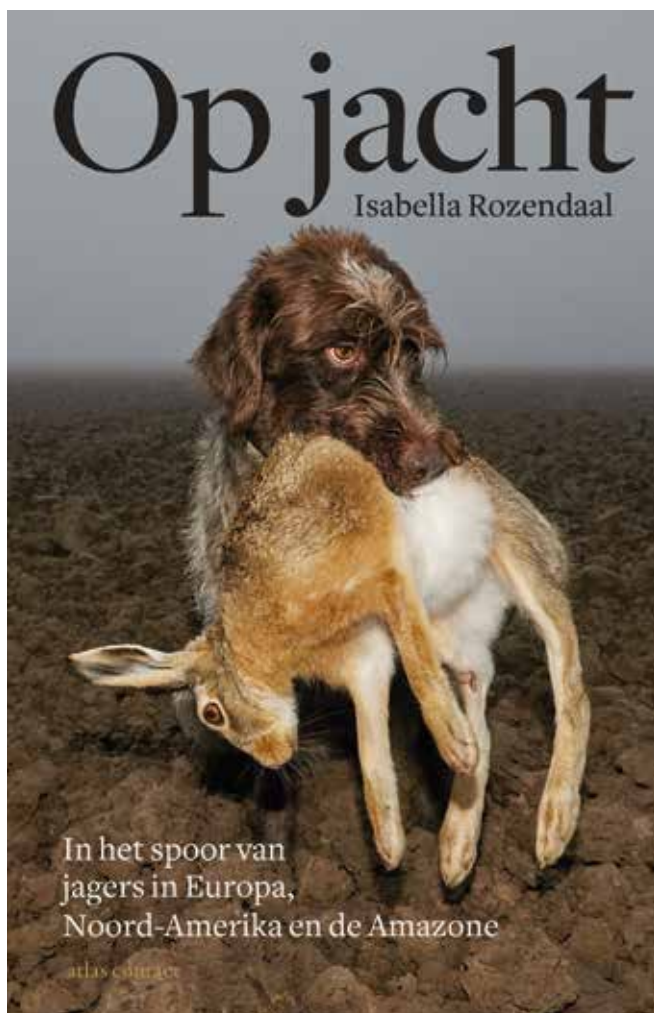

Wilfred Roelink

Boekbespreking

'Op Jacht' door Isabella Rozendaal is in 2020 verschenen en gaat over de jacht, jagerslatijn en wildrecepten op drie continenten.

In de oorlogsjournalistiek kennen we embedded journalism: de journalist mag met het leger mee en belooft om niet alles wat er gebeurt openbaar te maken. Dit boek een voorbeeld ervan in de jachtlectuur. Schrijfster gaat op pad op uitnodiging van jagers en raakt allengs geobsedeerd door wat ze meemaakt. En ze komt in het stadium dat ze ingewijd is, en ze niet meer de moeite neemt om het jagen kritisch te bezien. Dat is precies de valkuil voor een embedded journalist. Het boek levert dan ook geen bijdrage aan de discussie over faunabescherming.

Het beeld van de jagers dat Rozendaal neerzet is herkenbaar: jagen leer je van je familie terwijl je opgroeit in het veld. Je associeert het met vrijheid en rebellie. Je maakt deel uit van een gesloten groep, met een eigen taaltje, kleding, vreemde regels en rituelen. De gesprekken zijn altijd hetzelfde, 'ze gaan nooit diep'. De een jaagt

omdat het wild zijn oogst beschadigt ('nuttig'), de ander jaagt om de natuur te beheren (ook 'nuttig'), en weer een ander ziet jagen als 'geliefde bezigheid'. Niemand gaat jagen zonder er plezier aan te beleven. Dat moet ook, schrijft ze: ziekschieten bijvoorbeeld komt door een gebrek aan kwaliteit en dat komt op zijn beurt door een gebrek aan plezier. Intussen is het werk zwaar: in de hoogzit is het de hele nacht koud en het grofwild vertoont zich soms niet. Eerst moet je een vliegende vogel identificeren en dan ook nog raakschieten 'met een hagelpatroon op wegfladderende en vluchtende dieren'. In de jacht op het kleinwild ontsnappen de meeste dieren (maar bij de verdeling van het tableau is er genoeg voor iedereen... en bij druk- of drijfjacht zit het veld vol kleinwild). Gelukkig zijn er na het harde werken de sterke verhalen, de liederen, de maaltijd en de roes van alcohol en moeheid.

Is die roes ook de verklaring voor de zwijgzaamheid van jagers? Rozendaal

schrijft dat jagers niet graag praten omdat ze altijd op onbegrip stuiten. Zou het? Of is de jacht lastig te verantwoorden tegenover buitenstaanders? De schrijfster zet zichzelf neer als een jager die gaat voor 'eerlijk' voedsel: 'de fazant verandert in 1 klap in een ingrediënt'. Ze ziet filets vliegen en tartaar lopen. Ze wil de herkomst van het vlees kennen (al kauwend het levende dier in herinnering brengen) en zelf de moeite nemen om het te bereiden. Verbazend is het dus niet dat in de bibliografie 20% van de titels kookboeken zijn. Wel dat 35% van de titels gaat over de verhouding mens/natuur, terwijl in de tekst van het boek de verhouding eerder andersom is.

'In de jacht komen lastige vraagstukken over dieren en de voedselketen samen', staat op

**“Jagers
bevorderen
het welzijn van
wilde dieren”**

pagina 16. Opvallend is, dat naarmate je verder komt in het boek en Rozendaal dieper doordringt in de wereld van de jagers, zij meer en meer recepten opdist en zich overgeeft aan een romantische roes van sensatie en smaak, terwijl ze gevoelige discussiepunten laat rusten. Dooddoener is dan: 'De jacht kent vele tegenstrijdigheden, zoals lust versus moraal'. Wel discussiepunten noemen maar er niet op ingaan? Dat heeft nu eenmaal een instemmend effect, maar dat lijkt haar te ontgaan.

Voor de kritische lezer zijn er niettemin genoeg aanknopingspunten voor discussie in het boek, die de schrijfster echter laat liggen. Hieronder een kleine greep uit Rozendaals tekst met een reactie van ondergetekende.

"Dieren zijn objecten. Nieuwsgierigheid helpt om van jongs af aan het dier als een object te leren zien en te benoemen. De fazant is voor de jachthond 'speelgoed'. Land is door zwijnen 'omgeploegd' alsof er een 'bulldozer' is doorgegaan." Waarom leren we niet om dieren niet als object te zien, leren om ons met ze verbonden te voelen?

"Eén ree is voor een groep jagers geen indrukwekkende vangst, maar de jagers zijn tevreden met een dag in de buitenlucht." Als het om de buitenlucht gaat, waarom dan die ene ree geschoten?

"Het wilde zwijn is vooral schadelijk. Wilde dieren zijn 'vijanden' van de landbouw en 'concurrentie' voor de boer. Schadebestrijding door jagen is gericht op schade beperken en verkeersongelukken voorkomen." Generalisaties. Meninge verschillen over de (al dan niet gemeten) schade (argument van de onwetendheid, compositie-drogreden).

"Dieren zijn om op te eten. Kleinwild past in de groentela, grofwild niet. Wie jaagt om te eten, schiet het lekkerste dier; je kunt er gewoon aan wennen om het terug te zien als vlees op je bord. Zolang je geen reden kunt bedenken om het ene dier wel te eten en het andere niet, eet je ze allemaal." Of allemaal niet! Schrijfster doet een beroep op emotie, we moeten toch allemaal, lekker, eten?

"Jagers bevorderen het welzijn van wilde dieren. Bij de drijfjacht springt de meerderheid van de hazen toch wel weg." Dit behoort natuurlijk tot de meest onbegrijpelijke onzin die jagers uitkramen. Bovendien, de haas staat op de rode lijst en elke haas is er één om zich voort te planten en te leven zonder ons ingrijpen.

"Nederland is zo bebouwd en gedomesticeerd dat er geen plaats meer is voor wilde dieren." En toen kwam de wolf... die zonder verstoring leven mag, gelukkig maar.

"De dieren die de draagkracht van de habitat te boven gaan (doomed surplus) kun je net zo goed schieten, want anders sterven ze in de winter toch. Hoe minder dieren in de winter, des te meer voedsel en des te gezonder zijn de overlevers." Hebben we dan genoeg wetenschappelijke kennis verzameld over de mogelijke draagkracht van onze natuur?

"In Nederland is de natuur 'ingesnoerd', wie echte natuur wil moet naar het buitenland." Wat noemt Rozendaal 'natuur'? In Nederland is dus zo weinig natuur, dat jagen geen probleem is? In het buitenland is genoeg natuur, maar ook daar is jagen omstreden?

"Jagen is niet wreed. Jachtinstinct sluimert ook in wie doorgaans geen geweld tegen dieren pleegt." Al sluimert het in mij, dat legitimeert mij toch niet om dieren met een geweer dood te schieten?

"In Amerika bestaan pas brute jachtpraktijken, daar zouden we hier tegen in opstand komen." De Nederlandse jachtpraktijk is niet erg omdat het elders wel erg is? Geeft Amerika de maat aan? Dit is een autoriteitsargument.

"Jagen is niet wreed, in de natuur gaat het ook zo. Vossen, kraaien, reigers zijn 'maaimachines', ze hebben het op jonge hazen gemunt." Oog om oog, tand om tand? Dit is een jii-bak. Is jagen natuurlijk? Natuurlijk niet!

Voor jagers is het boek vast een feest der herkenning (voor de lezende jagers dan...); is het aantrekkelijk voor faunabeschermers? Oordeel zelf, maar er zijn ook boeken te koop die wel iets toevoegen aan de discussie.